

Vízkereszt

Mt 2,1-12

A napkeleti bölcsek

A Bibliában mágusok szerepelnek, akiket Hérodotosz a tíz méd törzs egyikének tart (Hist. 1,101 sköv.). A törzsbe, nem annyira a születéssel, hanem inkább tanulással lehetett bejutni. II. Kambüzez lázadásukat hatalmas vérontással verte le, I. Dariosz viszont megerősítette hatalmukat, és uralkodása alatt visszaszerezték befolyásukat a papi rendre. A négy alapelemet tisztelték: a földet, a vizet, a levegőt és a tüzet. Foglalkoztak csillagjóslással, álomfejtéssel és titkos tudományokkal. A Bibliában ilyen tágabb értelemben említik őket. Jeruzsálem elfoglalásában részt vett a babiloni főmágus, Nergal. Sőt azt is jó tudnunk, hogy Dánielt és társait Nabukodonozor parancsára mágusoknak akarták kiképezni. A király az álomfejtés után – a könyv tudósítása szerint – babiloni főmágussá teszi Dánielt. Az evangélium a keletről érkező látogatókat, Jézus születésének tanúit is mágusoknak nevezi. Mindmáig nem tudjuk, hogy a szót szűkebb vagy tágabb értelemben használta-e az evangélium, azaz perzsa papoknak kell-e őket tekinteni, vagy sem. A magukkal hozott szimbolikus ajándékokból (arany, tömjén, mirha) arra következtethetünk, hogy keletiek voltak. Az arany a gazdagság jelképe, királyi ajándék. A tömjén, amely hébertül „libana” (Libanon innen kapta a nevét), és Délnyugat-Ázsiában élő boswellia-fa megkérgesedett nedvéből készült. Az ószövetségi illatáldozat anyaga ez a szemcsés halványsárga és vöröses, egy kevés illóolajat is tartalmazó anyag, mely parázson elégetve igen kellemes illatot áraszt. Izraelben mindig importárúnak számított, Sábából szállították, Sába királynőjének országából, és a papi áldozat szimbolikus ajándéka volt. A mirha gyanta szintén kellemes illatú, a terebint fa bevagdosása által nyerték, olívaolajjal vegyítve drága illatszert készítettek belőle, a férfiak is használták. Fekhelyet és gyaloghintót is illatosították vele. Borhoz keverve kábító hatású. Jézus holttestét tömjén és áloé keverékével kenték meg.

A napkeleti mágusokat – illetve más fordításban a bölcseket – a legkorábbi keresztény ábrázolások Mithrász tisztelőiként festették meg, később viszont királyként. Valószínűleg a 72. zsolttár 10. verse, illetve Izajás 66. fejezetének 6. verse alapján. Csak az ajándékok számából lehet következtetni arra, hogy hányan lehettek, és csak a

6. századtól említik a nevüket: Gáspár, Melkolm, vagyis magyarosan Menyhért, valamint Boldizsár. A kitűnő angol bencés exegéta, Beda Venerabilis jelképesen Európa, Ázsia és Afrika képviselőit látta bennük. Történetüket a Jakab proto-evangéliumnak nevezett, és sohasem kanonizált írás még tovább színezi, de a mágusok története lényegében megfelel a bibliai változatnak. A 12. században a keresztes háborúk alatt, a bölcseknek tulajdonított néhány relikviát Kölnbe vitték, és ott tisztelik őket.

Jézus születésének történetét Máté evangélista a tanúságok fényében írta meg. Egyrészt Jézus születésével kapcsolatban az akkor szokásos tekintélyt, a korábbi írásokat faggatta. Ezért a gyermekégtörténetben szinte minden messiási helyet számba vesz, de ennél még tovább megy: megemlíti a pogány tanúkat is a titkos tudományokat művelő mágusok személyében. Az ő valóságos vagy szimbolikus alakjukon keresztül a pogányok hódolnak a megszületett gyermek előtt. Több ez, mint egyszerűen egy gyermek születésének a leírása, inkább egy győztes király titkos érkezésének szimbólumokkal megtűzdelt története. A görög epiphania, azaz a „győztes király megjelenése” kifejezésből ered a mai ünnep, a „vízkereszt” hivatalos neve, vagyis „az Úr megjelenése”. A bibliai szerző minden tudóst és hívőt odagyűjtött a gyermek Jézus jászolához. Csak a mi tudományunkat nem tehette oda, mert nem ismert bennünket. Csak az ismerte, illetve ismeri gondolatainkat, aki fogadta a pásztorok és mágusok hívó hódolatát.

A Háromkirályok imája

Urnk, hálát adunk neked, hogy napról napra fényedet, csillagodat mutatod nekünk. Köszönjük, hogy vezetsz minket életünk útján; vezetsz, mégpedig magad és embertársaink felé. Sokszor elveszítjük szemünk elől ezt a csillagot – elhomályosítják az élet útvesztői, saját gyengeségeink vagy a világ kuszasága. Viszont ez az aprócska Fény, te magad, tanítasz is minket. Arra oktatsz, hogy a környezetünket uraló önzés ellenére bátran adjunk, ajándékozzunk abból, amink van. Se többet, se kevesebbet, de amik vagyunk, azt teljesen. Taníts minket arra, hogyha adunk, akkor kapunk igazán, hogy nem szegényebbek, hanem általad gazdagabbak leszünk, ha odaajándékozzuk magunkat. Nyisd meg szemünket, hogy észrevegyük azokat a testőreinket, akik a mi adományainkra várnak: figyelmünkre, jelenlétünkre, időnkre, energiánkra. Urnk! Adj bátorságot, hogy

rálépünk az ajándékozó szeretet útjára! Adj bölcsességet, hogy felismerjük: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni” (ApCsel 20,35b). Amen.